Nr 34

Utbildningsutskottets betänkande i anledning av motion om undervisning i religionspsykologi för förskollärare.

Motionen

I motionen 1972:1172 av herr Wikström m. fl. (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad i motionen anförts om behovet av undervisning i religionspsykologi i utbildningen av förskollärare.

Remissyttrandena

Utskottet har inhämtat yttranden över motionen från skolöverstyrelsen (SÖ) och invandrarverket (SIV).

Skolöverstyrelsen har i sitt yttrande anfört bl. a. följande.

En översyn av förskollärarutbildningens utbildningsplan har påbörjats. Experter arbetar sålunda f. n. med översyn av studieplanerna i ämnena pedagogik och förskolstadiets metodik. Bitr. sekreteraren i 1968 års barnstugeutredning medverkar i detta arbete.

De önskemål som motionen ger uttryck för torde i avsevärd mån tillgodoses inom den nuvarande utbildningens ram. SÖ finner emellertid skäl att i det fortsatta arbetet med utbildningsplanen överväga huruvida en utvidgning bör företas av sådana moment, som syftar till ökad förståelse för förskolbarnens frågor av religiös karaktär. Därvid kommer också frågan om en gruppering och rubricering av de i sammanhanget relevanta utbildningsmomenten att aktualiseras, så att de tydligt kan uppfattas som sådana ingredienser i utbildningen, som syftar till att tillgodose det behov som motionen påtalar.

Undervisningen i etiska och religiösa frågor på grundskolans lägre stadier visar sig innebära vissa problem som är jämförbara med problem beträffande motsvarande områden i förskolan. F. n. planerar SÖ därför ett forskningsprojekt, Barn och livsfrågor, med syfte att bland barn i förskole- och lågstadieåldrarna studera vilka frågor av ideologisk och livsåskådningsmässigt slag inför tillvaron och omvärlden som är aktuella. Projektet avser att belysa de metodiska problem, som uppstår när sådana frågor aktualiseras.

SÖ avser att inom lärarutbildningarna för de aktuella stadierna tillvarata undersökningens resultat.

Statens invandrarverk har över motionen yttrat följande.

Antalet invandrare med annan samfundstillhörighet än den lutherska överstiger enligt en nyligen gjord uppskattning 100 000. Under hösten 1971 gjorde religionssociologiska institutet på uppdrag av invandrarverket en kartläggning av de religiösa organisationerna bland invandrare. Enligt denna är de största grupperna den katolska (45 000 utlänningar),

den ortodoxa (30 – 35 000 utlänningar) och den mosaiska (sammanlagt omkring 16 000 personer). Muslimernas antal anges till mellan 5 000 och 10 000.

Invandrarverket har i sitt yttrande över 1968 års barnstugeutrednings diskussions-PM bl. a. berört frågan om förskollärarnas utbildning. Verket vidhåller sin uppfattning att i all utbildning av förskollärare bör ingå information om invandrarna, deras bakgrund och kultur samt om deras situation i Sverige. En väsentlig del av detta är upplysning om de olika invandrarreligionerna, särskilt som de flesta av dessa griper mera in i vardagslivet än den lutherska. Då de dessutom ofta har andra normer och värderingar vid vilka invandrarna är starkt bundna kan motsättningar och missförstånd lätt uppstå. Barnen i förskolan utsätts för stor risk att slitas mellan två olika värde- och normsystem.

Ett sätt att förebygga sådana slitningar och skapa en förståelse också för andra värderingar än de traditionellt svenska, är att ge alla kategorier av förskolans personal goda kunskaper om främmande religioner och traditioner. Personalen blir då i stånd att skapa en öppen och tolerant atmosfär bland barnen och bidra till större förståelse bland föräldrarna.

Invandrarverket vill därför principiellt instämma i de önskemål som framförs av motionärerna men anser det inte inom sin kompetens att uttala sig om formerna för utbildningens uppläggning.

Utskottet

1968 års barnstugeutredning har den 2 maj 1972 avlämnat betänkandet Förskolan. Betänkandet redovisas i två delar (SOU 1972:26 och 27). Utredningens andra huvuduppdrag avseende fritidshem och övrig fritidsverksamhet för barn och ungdom i skolåldrarna kommer att behandlas i ett senare betänkande. Enligt direktiven av den 26 april 1968 skall utredningen uppmärksamma hur dess slutsatser beträffande den inre verksamheten i daghem och lekskolor kan inverka på utbildningen av förskollärare vid lärarutbildningsanstalterna. Utredningen har den 21 november 1969 och den 17 juni 1970 fått tilläggsdirektiv. Enligt de senare skall de sakkunniga utreda frågan om fortbildning av den personal som är sysselsatt inom barnstugeverksamheten.

Skolöverstyrelsen, som i sitt yttrande över motionen 1972:1172 erinrar om att en översyn av förskollärarutbildningen påbörjats under medverkan av expertis från barnstugeutredningen, har funnit skäl att i det fortsatta arbetet med ifrågavarande utbildning överväga huruvida en utvidgning bör företas av sådana utbildningsmoment, som syftar till ökad förståelse för förskolbarnens frågor av religiös karaktär. Statens invandrarverk har i sitt yttrande bl. a. framfört den uppfattningen att i all utbildning av förskollärare bör ingå information om invandrarna, deras bakgrund och kultur samt om deras situation i Sverige.

I propositionen 1972:1 bil. 10 (s. 394) uttalade föredraganden att det, för att barnstugan skall kunna erbjuda en så utvecklande miljö som möjligt, krävs att personalen har grundläggande psykologiska och pedagogiska kunskaper och är orienterad om olika sociala förhållanden som påverkar barnens situation, t. ex. invandrarnas problem.

Genom den betydande invandring som skett till Sverige under senare

år kommer ett stort antal förskollärare i daglig kontakt med kulturer och religioner, som utmärks av andra traditioner, andra värderingar och andra umgängesformer än motsvarande svenska. På grund härav och av den stora spännvidd som även i övrigt finns mellan olika åsiktsriktningar i samhället är det enligt utskottets mening angeläget att en undervisning om olika livsåskådningar och religioner kommer till stånd för bl. a. förskollärare. Med hänsyn till att skolöverstyrelsen och statens invandrarverk i sina yttranden ställt sig positiva till de i motionen framförda önskemålen bör det vara möjligt att utgå från att behovet av ifrågavarande undervisning kommer att beaktas i samband med den översyn av förskollärarutbildningen som skall ske. Med hänvisning härtill finner utskottet att motionen 1972:1172 inte behöver föranleda någon riksdagens åtgärd och hemställer

att riksdagen avslår motionen 1972:1172.

Stockholm den 19 september 1972

På utbildningsutskottets vägnar
STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Alemyr (s), Wikström (fp), Larsson i Staffanstorp (c), Mårtensson (s), Jönsson i Arlöv (s), Nordstrandh (m), Wiklund i Härnösand (s), Gustafsson i Barkarby (s), fru Gradin (s), fru Dahl (s), fru Sundberg (m), herr Berndtson i Linköping (vpk), fru Söder (c), herr Jonsson i Alingsås (fp) och fröken Andersson i Stockholm (c).

Göteborgs Offsettryckeri AB 72 1596 S Stockholm 1972